ISSN : 2320-0391

साहित्य और संस्कृति

सृजन ಸೃಜನ

हिंदी-कन्नड त्रैमासिक पत्रिका

ಹಿಂದಿ-ಕನ್ನಡ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ

Peer Reviewed Journal

अप्रैल - सितंबर २०२१

अनुक्रम

1.	महानगर -डॉ. अंजना संधीर : एक परिचय	• डॉ. जुबेदा हाशिम मूल्लाँ	1
2.	समकालीन हिंदी गजल और मुनव्वर राना	• डॉ. शिवण्णा एच.	6
3.	वर्तमान संदर्भ में हिंदी की आवश्यकता	• डॉ. ज्योति जोशी के.	10
4.	डॉ. गंगाप्रसाद विमल के कथा साहित्य में साहित्यिक मूल्य	• डॉ. एस. एस. देसाइ	12

■■

ಪರಿವಿಡಿ

೧.	ಶಾಸನೋಕ್ತ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಣ : ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಣಿಯರು	• ಡಾ. ಮೈತ್ರೇಯಿಣಿ ಗದಿಗೆಪ್ಪಗೌಡರ	೧೫
೨.	ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ನೋಟ	• ಡಾ ಆರ್. ವಿ. ಪಾಟೀಲ	೨೪
೩.	ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು	• ಡಾ. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಡಿ. ಎಸ್.	೨೮
೪.	ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿ ಮುಕುಂದ ಜೋಶಿ	• ಡಾ. ಶೋಭಾ ನಾಯಕ	೩೪
೫.	ಚಂಪೂವಿನ ಉಗಮ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸ	• ಡಾ. ಎಂ. ಎಸ್. ಮಾಗಣಗೇರಿ	೩೭
೬	ಕೋವಿಡ್–೧೯ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕರೋಗದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳ ಪುನರಾರಂಭಿಸುವಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳು	• ವಾಯ್. ಬಿ. ಕೊರಡೂರ	೪೪
೭	ಅಕ್ಕ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀವಾದ	• ಡಾ. ಶಶಿಕಲಾ ಎಂ. ಮೊರಬದ	೫೧
೮.	ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದಲಿತರು	• ಡಾ. ಚಂದ್ರು ತಳವಾರ	೫೫
೯.	ವಚನ ಅನುಸಂಧಾನ	• ಪ್ರೊ. ಬಾಬು ಅ. ಬೆಣ್ಣಿ	೫೮
೧೦.	ಶಿವಶರಣರ ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆ	• ಪ್ರೊ. ಪಿ. ಆರ್ ನಾಗರಾಳ	೬೨
೧೧.	ನಾಗಚಂದ್ರ	• ಡಾ. ರಮೇಶ ಮ. ಕಲ್ಲನಗೌಡರ	೬೬

■■

ಚಂಪೂವಿನ ಉಗಮ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸ

• ಡಾ. ಎಂ. ಎಸ್. ಮಾಗಣಗೇರಿ

ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕನ್ನಡಗಳಲ್ಲದೆ ಇತರ ಕೆಲವು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚಂಪೂ (ಚಂಪು) ಎಂಬುದು ಗದ್ಯ ಮತ್ತು ಪದ್ಯಗಳೆರಡರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ, ಪ್ರಾಚೀನವೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ಆದ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ. ಬಹುತೇಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳು ಚಂಪೂ ರೂಪದಲ್ಲಿವೆ. ಚಂಪೂವಿಗೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಇತಿಹಾಸವಿಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ನಿಲ್ಲುವ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಮೊದಮೊದಲಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠಕವಿಗಳು ಈ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದು, ಮುಂದೆ ಅದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಬಲಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಣ್ಯವೂ ಸುಸ್ಥಿರವೂ ಆದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು.

ಚಂಪೂವಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳು

ಚಂಪೂವಿನ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ದಂಡಿಯ (ಸು. ೬೫೦) ಕಾವ್ಯಾದರ್ಶವೆಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಹೇಮಚಂದ್ರ (೧೦೮೮–೧೧೭೨), ವಿಶ್ವನಾಥ (೧೪ನೆಯ ಶ.), ವಿದ್ಯಾನಾಥ (೧೪ನೆಯ ಶ.) ಮುಂತಾದವರು ತಮ್ಮ ಅಲಂಕಾರಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ನಾಗವರ್ಮ, ಉದಯಾದಿತ್ಯ ಇವರ ಅಲಂಕಾರಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಆ ವಿಷಯದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ದಂಡಿ ಚಂಪೂವಿನ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು "ಗದ್ಯಪದ್ಯಮಯಂ ಕಾವ್ಯಂ ಚಂಪೂರಿತ್ಯ ಭಿಧೀಯತೇ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳಾಗಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇದೇ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಈಚಿನವರು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಚಂಪೂವಿನಲ್ಲಿ ಗದ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಪದ್ಯವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಚಂಪೂವಿನಲ್ಲಿ ಆರು ವೃತ್ತಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ತ್ರಿಪದಿ, ಅಕ್ಕರ, ರಗಳೆಗಳೂ ಪ್ರಯೋಗಗೊಂಡಿವೆ. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ತನ್ನ 'ಜೀವಂಧರ ಚಂಪೂ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ

ಗದ್ಯಾವಲೀಃ ಪದ್ಯಪರಂಪರಾ ಚ
ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಸ್ವಾವಹತಿಪ್ರಮೋದಮ್।
ಹರ್ಷಪ್ರಕರ್ಷ ತನುತೇ ಮಿಲಿತ್ವಾ ದ್ರಾಗ್ಬಾಲ್ಯ
ತಾರುಣ್ಯವತೀವ ಕಾಂತಾ॥

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. (ಗದ್ಯಪದ್ಯಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪ್ರಮೋದಕರಗಳು; ಆದರೆ ಈ ನಮ್ಮ ರಚನೆ ಎರಡರಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ್ದು, ಬಾಲ್ಯ ತಾರುಣ್ಯಗಳೆರಡರ ಸೇರಿಕೆಯಿಂದ ಆಹ್ಲಾದ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಕಾಂತೆಯಂತೆ ಇದೆ).

ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ

ಚಂಪೂ (ಚಂಪು) ಎಂಬ ಪದದ ಮೂಲ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದುದು. ಅದರ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲವಾದುದು ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸುವವರು ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿಯೂ ಕನ್ನಡ ಮೂಲವಾದುದು ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸುವವರು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಾಗಿಯೂ ಹೇಳುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೀಗೆ: ಸಂಸ್ಕೃತ ನಳಚಂಪುವಿನ ಉಪೋದ್ಘಾತದಲ್ಲಿ, ನಂದಿಕಿಶೋರ ಶರ್ಮ ಅವರು 'ಗತ್ಯರ್ಥದ ಚಪಿ ಧಾತುವಿನಿಂದ **ಚಂಪಯತಿ** ಚಂಪತಿ ಇತಿ ಚಂಪೂ' (ಗತಿಯನ್ನುಳ್ಳದ್ದು **ಚಂಪೂ**) ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ಗ್ರಂಥದ ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ **ಚಮತ್ಕೃತ್ಯ** ಪುನಾತಿ ಸಹೃದಯಾನ್ ವಿಸ್ಮೃತಿಕೃತ್ಯ **ಪ್ರಸಾದಯತೀತಿ**

RNI Regd. No. KARBIL/2014/54464

हिन्दी दिवस समारोह

कर्नाटक केंद्रीय विश्वविद्यालय कलबुरगी में
हिन्दी दिवस समारोह में संबोधित करने हुए
कुलपति प्रो. बट्टू सत्यनारायण

संत जोसफ पदवी पूर्व महाविद्यालय,
विजयपुर में हिन्दी दिवस का आयोजन।

बी.एल.डी.इ. संस्था के बसवेश्वर कला
एवं वाणिज्य महाविद्यालय, बसवन
बागेवाडी में हिन्दी दिवस के उपलक्ष्य में
संबोधित करते हुए डॉ. एस. जे. पवार।

ISSN 2320-0391

सौम्य प्रकाशन
'कबीर कुंज' महाबलेश्वर कॉलनी,
दर्गा जेल के सामने,
विजयपुर - ५८६१०३ (कर्नाटक)

सौ

ಸೌಮ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ
'ಕಬೀರ ಕುಂಜ' ಮಹಾಬಳೇಶ್ವರ ಕಾಲೋನಿ,
ದರ್ಗಾ ಜೇಲ ಮುಂದೆ,
ವಿಜಯಪುರ - ೫೮೬೧೦೩ (ಕರ್ನಾಟಕ)